

A rézkígyó felemelkedése – a föld porából egészen a zászlórúd tetejéig

A patikákból is ismert a furcsa szimbólum, a rézkígyó, melynek története veszedelmes mérgeskígyókkal indul, melyek azonban végül a gyógyulás szimbólumává válnak.

„És utaztak Hor hegyétől a Nádas tenger felé, körbevéve Edom földjét. És ’megrövidült’ a nép lelke az úton. És beszélt a nép az Örökkévaló és Mózes ellen.” (Mózes 4., 21:4-5)

Emiatt természetesen büntetést kaptak:

„És küldte az Örökkévaló a népre a mérgeskígyókat, és megmárták a népet, és meghalt sok ember Izraelből.” (21:6)

A büntetést azonban nemsokára újabb megmenekülés követte:

„Készíts magadnak egy kígyót, és tedd fel egy zászlórúdra. És lesz, hogy mindenki, akit megmárt, és látja azt, az élni fog.” (21:8)

Már maga a történet is számos kérdést felvet. Bölcseink magyarázata azonban – melyet Rási is idéz – csak fokozza a kérdéseket, ahelyett, hogy megválaszolná őket:

„Vajon a kígyó öl és a kígyó éltet? Nem, hanem amikor Izrael felfelé pillant, és szívét aláveti mennyei atyjának, akkor meggyógyulnak, amikor pedig nem, akkor nem gyógyulnak meg.” (Misna, Ros Hásáná 3:8)

Nem ez az egyetlen ilyen történet, amit a Tórában találunk. Szinte minden alkalommal ugyanazok a panaszok ismétlődnek: nincs étel, nincs ital, a manna íze gyenge, Egyiptomban jobb volt, stb.

Mégis, a Gondviselés reakciója minden esetben más és más. Rézkígyó soha korábban nem volt, és később sem, annak ellenére, hogy a kiváltó okok, a panaszos szavak látszólag változatlanok.

Farnadi-Jerusáلمي Chájim Jedidja rajza. Köszönjük!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az *orti.hu* célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 130 példányban.

Kapcsolat, feliratkozás, jó tanácsok vagy önkéntes segítség felajánlása: ortimagazin@gmail.com.

Valamint: ugyanaz a kígyó, ami a baj okozója volt, a gyógyulás forrásává kell, hogy váljon? Miért?

Bölcseink fent idézett magyarázata szerint ennek az volt a szerepe, hogy ne a kígyóhoz társítsuk gondolatban a szerencsétlenséget (vagy éppen annak ellenkezőjét). A kígyó csak az isteni ítélet végrehajtója, nem pedig önálló döntéshozó hatalom.

Ez a magyarázat azonban még nem kielégítő. Hiszen ha így van – teszi fel a kérdést a *Máhárál*, a híres prágai Löw rabbi¹ –

akkor miért van egyáltalán szükség a kígyóra? Miért nem elég mondani nekik, hogy tekintsenek felfelé, és „irányítsák szívüket mennyei atyjuk irányába”, ahogyan a Misna mondta?

A *Máhárál* megmagyarázza, hogy a gyógyulásnak két feltétele van:

1. A *felfelé pillantás* azért fontos, hogy elgondolkozzanak és elmélyüljenek a magasabb, spirituális témákban.
2. A *kígyó szimbóluma* pedig azért, mert növeli az imáik erejét, ha élénken felidézük emlékezetükben a kígyómarás epizódját.

Igaz: saját életünkben is megtapasztalhatjuk, hogy bizonyos napon könnyebben megy az imádkozás. Jellemzően éppen akkor, amikor valamilyen élénk kép él bennünk, egy friss élmény, mely nagy hatást gyakorolt ránk, és emiatt jóval könnyebb egyetlen témára, az imánkra összpontosítanunk, amiről semmi más nem vonja el a figyelmünket.

Van azonban még egy fontos elv, melyet Bölcseink tanítanak arról, hogy hogyan vezet az Örökkévaló a világot: *midá keneged midá*. Szó szerint: mértéket a mértékkel szemben. Ez a mennyei odafigyelés, gondoskodás következménye:

a minket érő történésekből megtanulhatjuk pontosan azt a területet, amiben a hibát elkövettük, és amin javítanunk, dolgoznunk kell.

Ezért van az, hogy a Tórában annyiszor olvasunk a nép panaszairól, melyek látszólag mindig pontosan ugyanazok, az Örökkévaló azonban mindig más és más választ ad rá.

Ebből tanulhatjuk azt is, hogy mi hogyan viselkedjünk embertársainkkal: figyeljünk oda jól arra, amit mondanak, és amiért mondják. Ne csak a száraz információkra reagáljunk, hanem az ember érzelmeit vizsgáljuk. Ahogyan az orvoslás kapcsán szokták mondani: a beteget kell gyógyítani, és nem a betegséget.

A Tóra erre azáltal világít rá, hogy minden panasznál egy kicsit eltérő szavakat használ. A mostani alkalom jellegzetes, feltűnően eltérő szavai: „*megrövidült a nép lelke*” (21:4). Az is kiderül, hogy fárasztó volt az út, többet kellett menniük, mint amire számítottak².

Ez volt tehát a valóságos ok, a „kérdés mögötti kérdés”, ami miatt feszültséget éreztek, és feljöttek a felszínre a szokásos panaszaiuk. Az, amit mondtak, csak a kifogás volt, a frusztráció megnyilvánulása.

1 A Rási magyarázatára írt, *Gur Árje* című szuperkommentárjában (21:8).

2 Hiszen az eredeti terv szerint Edom országán keresztül vezetett volna az útjuk. Edom királya azonban megtagadta az átjárást, ezért komoly kerülőt kellett tenniük.

Különösen fontos lecke ez mindnyájunknak a mostani időszakban, amikor Magyarországon szokatlanul meleg az időjárás, és emiatt minden ember feszültebb a megszokottnál: óvatosan értelmezzük a sértő megjegyzéseket és viselkedést. Valamint mi magunk is a megszokottnál jobban figyeljünk oda a saját viselkedésünkre, hiszen a hóhullám ránk is hatással van.

Az, hogy „megrövidült a nép lelke”, azt jelenti, hogy a fizikai nehézségek miatt elveszítették a türelmüket. Elterelődött a figyelmük a szellemi énjük fejlődéséről a fizikai énjük szükségletei irányába: szemeiket az égről a földre helyezték.

Mindezek alapján pontosabb képet kaphatunk a rézkígyó szimbolizmusáról is.

Hiszen a kígyó volt az, melyről a Tóra eredetileg azt írja, hogy *„ravaszabb volt a mező minden vadjánál, melyet az Örökkévaló teremtet.”* (Mózes 1., 3:1).

A bűnbeesés után azonban így ír:

„Átkozottabb legyél minden állatnál és a mező minden vadjánál! A hasadon csúszszál és port egyél életed minden napján.” (3:14)

Vagyis: az átok előtt a kígyó nem csúszott a hasán. Felemelkedett volt és kiemelkedő. Feltehetjük, hogy nemcsak fizikai, hanem szellemi értelemben is. A kettő ugyanis összefügg: a Tóra a ravaszságáról tanúskodik, ami pedig szellemi képesség.

Éppen ezért nem létezhet alkalmasabb büntetés, pontosabb üzenet a népnek, akiknek „megrövidült a lelke”, vagyis elterelődött a figyelme a szellemi magaslatokról az evilági nyomorúságuk irányába, mint a kígyó, aki igen hasonló „karriert” futott be.

Hiszen a kígyó is kezdetben felemelkedett volt, de az átok miatt a földön kell kúsznia, és semmi mást nem lát, csak a port, ami a világiasság, földhözragadottság szimbóluma.

Ezáltal a történet folytatása, valamint Bölcsseink tanítása is új értelmet nyer: az Örökkévaló megparancsolja Mózesnek, hogy készítsen rézkígyót, amit egy zászlórúdra helyez. Ezzel megtörténik a kígyó *tikunja* [kijavítása], hiszen – legalábbis szimbolikus értelemben – visszanyeri éppen azt az emelkedettséget, amit az átok során elveszített.

És a nép számára is pontosan ez a legtökéletesebb üzenet:

amikor nehézségek vannak az evilági életünkkel, akkor ne hagyjuk, hogy ezek eltereljék a figyelmünket a szellemi magaslatokról.

Amíg az utazásunk rendjén haladt, addig mi is lélekben „felfelé tekintettünk”. A nehézségek hatására azonban megfélemedtünk spirituális ambícióinkról, és hirtelen úgy éreztük, mintha semmi más nem is létezne a világon, csak a problémáink.

Ez a mélyebb jelentés a fent idézett misnai tanítás mögött is:

„Amikor Izrael felfelé pillant, és szívét aláveti mennyei atyjának, akkor meggyógyulnak.” (Ros Hásáná 3:8)

Bölcsseink arra tanítanak minket, hogy a maró mérgekígyók, majd a magasra került, gyógyító rézkígyó pontos választ adott arra, amit a nép a pusztában Mózesből követelt.

Rávilágított arra, hogy milyen lelki hiányosság az, ami a panaszaiknak a valóságos okozója. És arra is, hogy mi a megoldása problémájuk gyökerének: figyelmüket vissza kell

helyezniük a földről az égre, a fizikai énről a szellemi én irányába.

Amikor az ember repülőgépre száll, különleges látvány tárul szemei elé. Fentről látja az összes házat, az egész várost, ahol az élet él. Hirtelen minden olyan kicsinek tűnik, és azt érzi, hogy milyen könnyű mindefelett „elszállni”.

Utána más országok városaira is rálát, és elkezd megérteni, hogy sokszor milyen kis-szerűen is éljük az életünket – mind mi, mind mások. Vajon magasabb perspektívából nézve is megéri az a sok erőfeszítés, amit az evilági dolgokba fektetünk?

A rézkígyó őseinket elgondolkodtatta, és ez hozott gyógyulást a számukra. Kívánom, hogy a mai időben a nyaralás is elhozhassa számunkra ugyanezt az inspirációt!

Üdvözet Magyarországon – Báruchim Hábáim!

Szeretettel köszöntjük közösségünkben **Prof. Dr. Marc Shapiro** rabbit és csoportját, akik a héten – egy kelet-európai örökség túra keretein belül – Magyarországra is ellátogatnak.

Programjukból nem maradhat el egy igazi múltidéző sábati imádkozás a régi európai otthonban, a Rabbiképző patinás épületében, a Bét Jehuda Közösségben, ahová nemcsak egyszerű látogatóként érkeznek, hanem aktívan is részt vesznek a liturgiában³.

Így ezen a héten szombat reggel mind a Muszáf imát, mind a Tóraolvasást, valamint egy rövid tanítást is nekik köszönhetünk. Utóbbit a *Torah in Motion* alapítója, **Rabbi Jay Kelman** fogja mondani.

Köszönjük a megtisztelő látogatást, és kívánjuk hogy a találkozás és a közös ima mindnyájunk számára felemelő élmény és örök emlék legyen!

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 19:01 és 20:20 között.

Szombat kimenetele: 21:38.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 8:54-ig.

A zsinagógában **péntek este** 18:00-tól tanulunk, 18:30-tól imádkozunk.

Hétfőn és csütörtökön reggel 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

Szombat reggeli ima a Bét Jehuda zsinagógában:

EZEN A HÉTEN! Július 13-án szombat reggel 9:00-kor.

Előtte tanulás 8:30-tól. Mindenkit szeretettel várunk!

Sábát sálom! Gut sábesz!

³ Időről időre mindenki elmegy nyaralni, hogy kipihenje az év fáradalmait. Az azonban példaértékű és inspiráló, hogy a vallásos zsidók számára még ez a szellemi épülés lehetőségét jelenti. Ezért igyekeznek tanulással, imával összekötni, és még a nyaralás során is a Teremtő szolgálatával foglalkozni.